

Hazai helyzetkép, jógyakorlatok és javaslatok

Krámer Lili
2024. november 15.

„DigiRights” projekt

UNIVERSITÀ DEGLI STUDI
DI GENOVA

UNIVERSITÉ DU
LUXEMBOURG

MAGYAR
HELSINKI
BIZOTTSÁG

Sveučilište u
Zagrebu
University of Zagreb

A szakmai esemény létrejöttét az Európai Unió Igazságszolgáltatás Programjának (JUST) (2021-2027) anyagi támogatása tette lehetővé.

A projekt száma: 1010565657.

Tartalmáért a kizárólagos felelősséget a szervezők viselik, az semmilyen vonatkozásban nem tekinthető úgy, mint amely az Európai Unió álláspontját tükrözi.

Kutatási módszerek

- Kiindulópont: korábbi kutatási jelentés: [Képernyőn az igazság \(2021\)](#)
 - távmeghallgatás: kezdeti jelentős nehézségek, „gyerekbetegségek”, szkepszis (15 interjú)
 - példa: egyik ügyfelünket átszállították egy 430 km-re levő másik bv. intézetbe, hogy távmeghallgatáson vegyen részt
- Tematikus jogszabályelemzés (2023): távmeghallgatás, elektronikus kapcsolattartás
 - a tárgyaláson való jelenlét egyenértékűsége;
 - ügyvédhez és jogi segítséghez való hozzáférés;
 - tolmácsolás és fordítás;
 - ügyiratokhoz való elektronikus hozzáférés.
- Empirikus kutatás (2023-2024)
 - közérdekű és nyilvános adatok elemzése: kapacitások és használat felmérése
 - 15 db félig strukturált mélyinterjú: szakemberek és egy érintett

Interjúalanyok

	Neme	Életkora / pályán eltöltött idő	Földrajzi elhelyezkedés
Bíró 1	nő	45-50 éves, 15-20 év szolgálati idő	főváros
Bíró 2	nő	45-50 éves, 20-25 év szolgálati idő	főváros
Bíró 3	nő	35-40 éves, 5-10 év szolgálati idő	főváros
Bíró 4	férfi	35-40 éves, 5-10 év szolgálati idő	Közép-Mo.
Bíró 5	férfi	40-45 éves, 5-10 év szolgálati idő	Közép-Mo.
Bíró 6	férfi	50-55 éves, 20-25 év szolgálati idő	Észak/Kelet-Mo.
Bíró 7	nő	40-45 éves, 10-15 év szolgálati idő	Közép-Dunántúl
Ügyész	férfi	55-60 éves, 10-15 év szolgálati idő	főváros
Ügyvéd 1	nő	60-65 éves, 35-40 év joggyakorlati idő	főváros
Ügyvéd 2	férfi	25-30 éves, 1-5 év joggyakorlati idő	főváros
Ügyvéd 3	férfi	45-50 éves, 20-25 év joggyakorlati idő	főváros
Ügyvéd 4	nő	45-50 éves, 15-20 év joggyakorlati idő	Dél-Magyarország
Terhelt 1	férfi	40-45 éves, két éve gyanúsított egy gazdasági ügyben, egyetemi végzettséggel rendelkezik	Dél-Magyarország
Tolmács 1	nő	55-60 éves, 25 éve dolgozik szakképzett tolmács- és fordítóként	főváros
IT 1	férfi	40-45 éves, 4-8 éve dolgozik ezen a területen	országos

Produktumok (2024-25)

- Tanulmány:

[A digitalizáció hatása a védelemhez való jogra – magyar országjelentés](#)

- nemzetközi összehasonlító tanulmány alapja (Belgiumban, Észtország, Horvátország, Magyarország, Németország és Olaszország) – Leuven-i Katolikus Egyetem
- [Hazai helyzetkép, jogyakorlatok és javaslatok](#)
- [Nemzetközi projektajánlások \(EU-s szint\)](#) – Leuven-i Katolikus Egyetem

Recording of this hearing or live stream
is prohibited.

Violation may constitute contempt of
court and result in a fine of up to \$500
and a jail term of up to 180 days.

Jerry L. Phillips

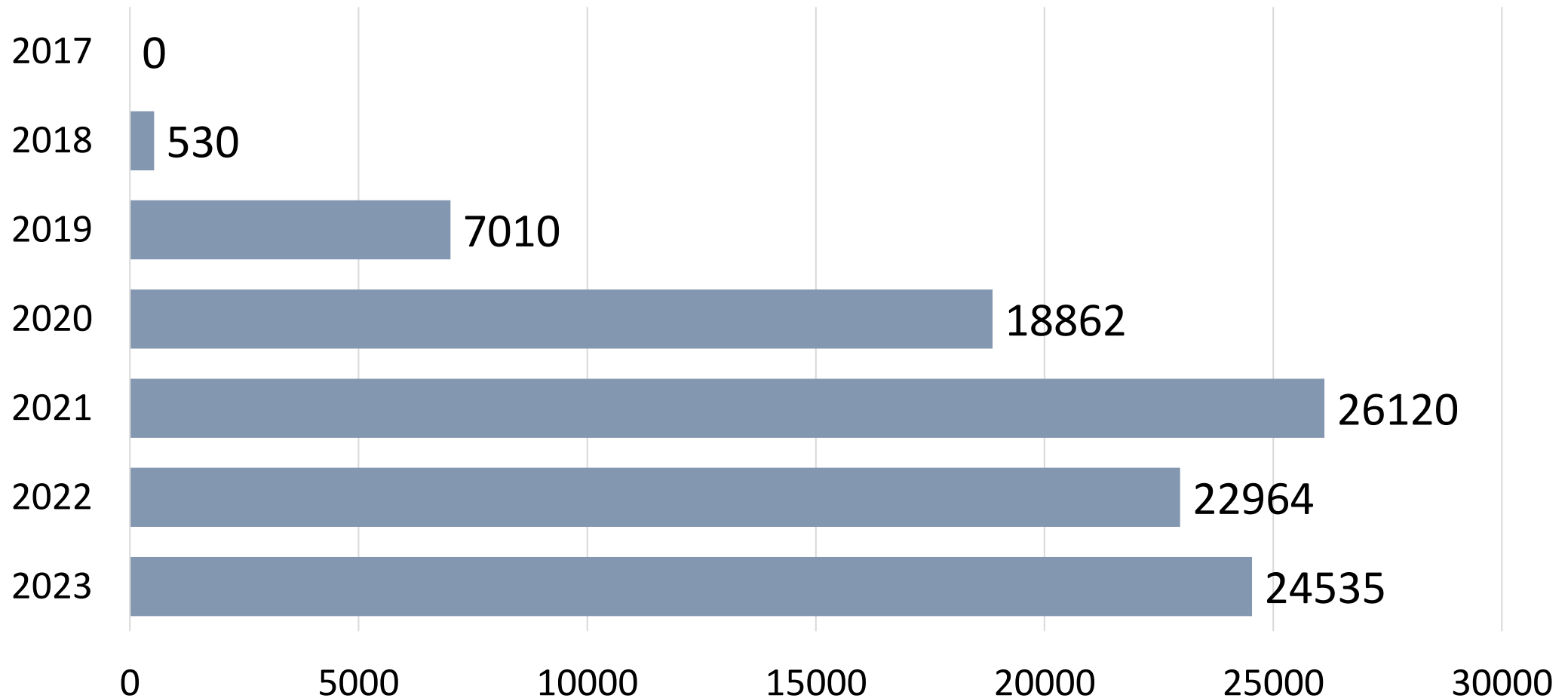

Gibbs Bauer

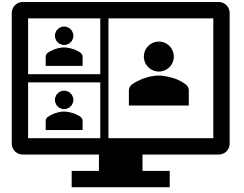
rod ponton

Bv. intézet elkülönített helyiségéből bonyolított távmeghallgatások száma

Forrás: A BVOP adatszolgáltatásai a Magyar Helsinki Bizottság közérdekű adatigényléseire. Ikt.sz. 30500/9196/2021, 2021. szeptember 9. és Ikt.sz. 3050/3780/2023., 2023. július 18. Valamint a büntetés-végrehajtási szervezet évkönyvei: [2018](#), p. 17; [2019](#), p. 20-21, 33; [2020](#), p. 25, 42; [2021](#), p. 18; [2022](#), p. 19; [2023](#), p. 22. BVOP. Utolsó letöltés: 2024. október 4.

Tárgyaláson való jelenlét: helyzetkép

- **Táv meghallgatás:** főszabály a fogva lévő terhelt esetén az új Be. hatályba lépése óta, jogorvoslatnak nincs helye
 - terhelt hozzájárulása csak: személyi szabadságot érintő kényszerintézkedés elrendelése, vagy előkészítő ülés.
- **Infrastruktúra:** fokozatosan épült ki, kezdeti (súlyos) nehézségek, szkepszis, majd fejlődés, gyakorlati előnyök, megszokás, belenyugvás
- **Erős intézményi nyomás:** bv. szállítások csökkentése, kényelmi szempontok
- COVID-19 járvány hatása
- 2023: OIF és NAV aktívabb felhasználók, bíróságok részéről visszaszorult

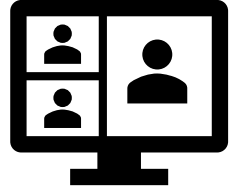
+ Előnyök:

- időszerűség,
- költséghatékonyság,
- bv. tehermentesítése,
- távol lévő részvételének megkönnyítése.

× Nehézségek, hátrányok:

- közvetlenség elvének sérelme: észlelés elnehezédése, bizonyítékok mérlegelésének lehetősége csorbát szenved (pl. nonverbális jelek), szembesítés nem működik,
- terhelték érdemi részvétele nehezített, különösen: digitálisan sérülékeny terhelték (idősek, intellektuális vagy mentális zavarokkal élők stb.),
- terhelt-védő bizalmi kapcsolat, konzultáció nehezített.

Távmeghallgatás: jogyakorlatok, javaslatok

• **Bírói jogyakorlatok:**

- a terhelt megfelelő észlelésének, megértésének gyakori ellenőrzése (pl. ismételt, ellenőrző kérdések),
- a terhelt-ügyvéd konzultáció létrejötte a bíró aktívabb közreműködését igényli:
 - többszöri rákérdezés annak szükségességére,
 - intézkedés védett telefonvonal rendelkezésre bocsátása iránt,
 - meggyőződés arról, hogy problémamentesen zajlott-e a konzultáció.

• **Néhány javaslat:**

- terhelt hozzájárulása előfeltétel, csak kivételes

esetben legyen kötelező,

- terhelt (digitális) sérülékenysége módszeres, strukturált és egységes hatósági értékelése,
- védelem rendelkezzen teljeskörű fellebbezési joggal a személyes jelenlét iránti kérelem kapcsán,
- telefonkonferencia csak ultima ratio-jelleggel,
- biztonsági, és „adminisztratív-kényelmi” szempontok túlhangsúlyozását kerüljék el a hatóságok a terhelt távmeghallgatásáról szóló döntés során,
- infrastrukturális fejlesztés,
- „puha” eszközök: digitális kompetencia-fejlesztés, képzések, esetismertetések – pl. praktikus előnyök és eljárásjogi garanciák között egyensúly megteremtéséért.

Ügyvédhez és jogi segítséghez való hozzáférés: helyzetkép

- Be.: terhelt és védő közötti konzultáció legalább hangalapú kommunikációt lehetővé tévő módon

+ Előny:

- a terhelt számára lehet költségkímélő, ha nem utazik a védő a bv. intézetbe (ugyanakkor: bv. telefonos konzultáció költsége magas!)

✗ Hátrányok, nehézségek:

- kételyek a bizalmas közlések valódi bizalmasságát tekintve (bírói, védői oldalról is) – bv. nem tulajdonít kellő jelentőséget a kérdésnek:

- Példa: a bv. intézet elkülönített helyiségében nem áll rendelkezésre olyan telefon, amelyen keresztül az ügyvéd és a terhelt egymással konzultálhat

→ megoldás?

→ nem a távmeghallgatásra szolgáló videóhívás, mert arról felvétel készül

Ügyvédhez és jogi segítséghez való hozzáférés: jógyakorlatok, javaslatok

• **Bírói jógyakorlatok:**

- fokozott figyelem, gyakori ellenőrzőkérdések;
- kamera beállítása a terhelt szempont figyelembevételére;
- tudatos figyelem arra, hogy a „hibrid” jelenlét fárasztóbb: gyakoribb szünetek.

• **Ügyvédi jógyakorlatok:**

- bizalomépítő, személyes konzultáció a távmeghallgatás előtt;
- fizikai jelenlét a terhelt mellett (pl. ügyvédjelölt);
- üzenetküldő alkalmazások használata a tárgyalás során (HA nincs fogva a terhelt);
- telefonos vagy személyes egyeztetés a távmeghallgatás után.

• **Javaslatok**

- kerülni kell a távmeghallgatásra szolgáló rendszer a terhelt-ügyvéd bizalmas kommunikációjára;
- bv. valamennyi elkülönített helyiségét fel kell szerelni terhelt-ügyvéd konzultációkhoz szükséges megfelelő, ellenőrzés alól kivont kommunikációs eszközökkel;
- technikai fejlesztések révén új kommunikációs csatornák létesítése (pl. védett üzenetküldő alkalmazás a bv.-ből);
- a bv. intézetek személyi állományát megfelelő ismeretekkel kell ellátni a terhelt és az ügyvédje bizalmas kommunikációjának a védelemhez való jog érvényesülésében betöltött szerepének fontosságáról.

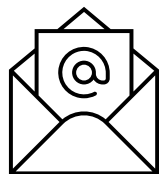
Tolmácsolás és fordítás: helyzetkép és *javaslatok*

- **Fordítás:** MI alkalmazása nincs a szabályozásban – *engedélyezés szigorú korlátok és erős garanciák mellett?*
- Be.: **tolmács jelenléte** a tárgyaláson biztosítható távmeghallgatás útján (video-, vagy telefonkonferencia); **hatóság engedélyén** túl nincs más eljárásjogi követelmény
- **Kihívások:**
 - technikai és praktikus korlátok:
 - rossz hangminőség,
 - szinkrontolmácsolás lehetőségének hiánya,
 - metakommunikáció hiánya megnehezíti a tolmácsolást.
- Több bíró inkább nem rendel el távmeghallgatást külföldi terhelt esetén
- **Terhelt és védő konzultációjának** bizalmi jellege: tolmácsnak valamelyikükkel azonos helyszínen kell lennie
- Tolmács helye a terhelt mellett lenne, de sokszor a hatóságok az eljárási cselekmény helyszínére rendelik – *főszabályként a terhelt mellett?*

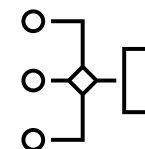

Ügyiratokhoz való elektronikus hozzáférés

- Be. az eljárási iratokhoz való hozzáférés **megfelelő jogi kereteit** biztosítja, amely lehetővé teszi az elektronikus iratbetekintést.
- **Jelentős gyakorlati problémák:**
 - ügyvédek és terheltek (néha a bíróság): nyomozati iratokhoz nem azonos tartalommal férnek hozzá;
 - infrastruktúra nem megfelelő: pl. nagyméretű fájlok kezelése nem megy, régi adathordozók használata (CD, DVD);
 - fogva lévő terhelt digitális hozzáférése szinte teljesen megoldatlan, tisztességes eljárás, fegyveregyenlőség elve sérül.

- Egyszerűsített elektronikus kézbesítés (Be. szerint nem minősül elektr. kapcs.tart.-nak) általában jól működik.
- **Javaslatok:**
 - iratokhoz való egyenlő hozzáférés biztosítása;
 - infrastrukturális fejlesztés: fogva lévő terheltek hozzáférése;
 - technikai fejlesztés, felhasználóbarát fejlesztések: fájlkezelés kapacitásfejlesztése, kattintható tartalomjegyzék, fájlnevezési konvenciók bevezetése;
 - képzés: digitális kompetenciák fejlesztése a büntetőeljárás szakemberei számára.

MAGYAR
HELSINKI
BIZOTTSÁG

Köszönöm a figyelmet!